

EU:n kilpailukykyneuvosto (sisämarkkinat, teollisuuspolitiikka) 2.3.2023; minvapaketti

EU:n kilpailukykyneuvosto (sisämarkkinat, teollisuuspolitiikka) kokoontuu Brysselissä 2.3.2023. Neuvosto tavoittelee yleisnäkemyistä direktiiviehdotuksesta direktiivin 2011/83/EU muuttamisesta rahoituspalveluja koskevien etäsopimusten osalta ja direktiivin 2002/65/EY kumoamisesta (COM (2022) 204 final). Suomi voi hyväksyä puheenjohtajan kompromissiehdotuksen neuvoston yleisnäkemykseksi. Lisäksi neuvosto tavoittelee yleisnäkemyistä asetusehdotukseen lyhytaikaisia vuokramajoituspalveluja koskevien tietojen keräämisestä ja jakamisesta sekä asetuksen (EU) 2018/1724 muuttamisesta. Suomi tukee puheenjohtajan tavoitetta yleisnäkemyksen saavuttamisesta.

Neuvoston politiikkakeskustelu käydään aiheesta ”pitkän aikavälin kilpailukyky ja tuottavuus – sisämarkkinat 30 vuotta ja siitä eteenpäin”. Suomi katsoo, että avoin kilpailu, toimivat sisämarkkinat ja nykyisten EU-varojen tehokas käyttö ovat EU:n pitkän aikavälin kilpailukykyyn perusta.

Lounaan yhteydessä käydään myös epävirallinen keskustelu komission Green Deal Industrial Plan for a Net-Zero Age –tiedonannosta.

Suomea kokouksessa edustaa työministeri Tuula Haataisen valtiosihteeri Ville Kopra.

Asialista:**Lainsäädäntökäsittelyt**

(Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 16 artiklan 8 kohdan mukainen julkinen käsittely)

Direktiivi rahoituspalveluja koskevista etäsopimuksista s. 3

Yleisnäkemys

Asetus lyhytaikaisista vuokramajoituspalveluista s. 7

Yleisnäkemys

Muut kuin lainsäädäntöasiat

Pitkän aikavälin kilpailukyky ja tuottavuus – sisämarkkinat 30 vuotta ja siitä eteenpäin s. 11

Periaatekeskustelu

Muut asiat s. 15

- a) Yhtenäispatentti ja yhdistetty patenttituomioistuin - tilannekatsaus

Puheenjohtajavaltion tiedotusasia

- b) EU–Ukraina-huippukokouksen jatkotoimet

Puheenjohtajavaltion ja komission tiedotusasia

Oikeusministeriö

Perusmuistio

EU/86/2022-OM-7

Tähtinen Toni

20.2.2023

Direktiiviehdotus direktiivin 2011/83/EU muuttamisesta rahoituspalveluja koskevien etäsopimusten osalta ja direktiivin 2002/65/EY kumoamisesta; neuvoston yleisnäkemyksen hyväksyminen

Kokous

Kilpailukykyneuvosto 2.3.2023

Eduskuntatunnus

U 56/2022 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio antoi toukokuussa 2022 ehdotuksen direktiiviksi direktiivin 2011/83/EU muuttamisesta rahoituspalveluja koskevien etäsopimusten osalta ja direktiivin 2002/65/EY kumoamisesta (COM (2022) 204 final).

Ehdotus on annettu Ranskan puheenjohtajuuskaudella ja sen käsittelyä on jatkettu kuluttajansuoja- ja kuluttajavalistustyöryhmässä Tšekin ja Ruotsin puheenjohtajuuskausilla. Ehdotusta on käsitelty Coreper I:ssä 17.2.2023, ja puheenjohtajavaltio-Ruotsin tavoitteena on saavuttaa neuvoston yleisnäkemys kilpailukykyneuvoston kokouksessa 2.3.2023.

Suomen kanta

Suomi voi hyväksyä puheenjohtajan kompromissiehdotuksen neuvoston yleisnäkemykseksi. Suomen keskeiset, U-kirjelmässä U 56/2022 vp mainitut neuvottelutavoitteet ovat toteutumassa.

Kompromissiehdotukseen sisältyvistä Suomen neuvottelukannan mukaisista parannuksista verrattuna komission alkuperäiseen ehdotukseen voidaan mainita seuraavat:

1. Selkeytetty ehdotuksen ja erityislainsäädännön suhdetta niin artikloissa kuin johdanto-osassa (esim. 16a(6) artikla ja johdanto-osan kappale 13a, jotka yhdessä selventävät, että erityislainsäädännön tiedonantovelvoitteita sovelletaan ehdotuksen sijaan niiden laajuudesta riippumatta sekä 16b(6) artikla ja johdanto-osan kappale 13b, jotka yhdessä selventävät, että erityislainsäädännön peruuttamis- tai muuta vastaavaa kuluttajalle säädettyä oikeutta koskevia säännöksiä sovelletaan ehdotuksen peruuttamisoikeutta koskevan sääntelyn sijaan riippumatta siitä, miksi tätä oikeutta erityislainsäädännössä kutsutaan).
2. Lisätty ehdotuksen 16a artiklaan 5a kohta, joka antaa jäsenvaltioille mahdollisuuden säätää tai pitää voimassa ehdotusta tiukempia säännöksiä tiedonantovaatimuksista.
3. Peruuttamispainike otetaan käyttöön, mutta peruuttaminen on mahdollista myös muulla tavoin.
4. Kuluttajaoikeusdirektiivin 8(6) ja 21 artiklaa sovelletaan rahoituspalveluja koskeviin etämyyntisopimuksiin. Jäsenvaltiot voivat halutessaan soveltaa 21 artiklaa rahoituspalvelusopimuksiin myös silloin, kun kyse on muusta kuin etämyynnistä.
5. Siirtymäaika on 6 kuukautta täytäntöönpanomääräajasta.

Suomi pyrkii vielä trilogi-neuvotteluissa edistämään sitä, että peruuttamispainikkeen käyttöönottoa koskeva sääntely on teknologianeutraalia eikä siten aiheuta tarpeetonta hallinnollista taakkaa elinkeinonharjoittajille, jotka tarjoavat verkossa tavaroita tai palveluja.

Pääasiallinen sisältö

Puheenjohtajavaltio Ruotsi on 10. helmikuuta 2023 antanut ehdotuksensa neuvoston yleisnäkemykseksi rahoituspalvelujen etämyyntiä koskevan sääntelyn muuttamista koskevan direktiivin osalta. Puheenjohtaja tiedustelee, voivatko jäsenvaltiot hyväksyä yleisnäkemyksen kilpailukykyneuvostossa 2. maaliskuuta 2023.

Direktiiviehdotuksella kumottaisiin voimassa oleva direktiivi kuluttajille tarkoitettujen rahoituspalvelujen etämyynnistä (2002/65/EY) sekä muutettaisiin kuluttajaoikeusdirektiiviä, jossa säädettäisiin tulevaisuudessa rahoituspalvelujen etämyynnistä.

Uutta olisi muun ohella se, että rahoituspalveluja koskeviin etämyyntisopimuksiin sovellettaisiin muun muassa 19 artiklaa maksuvälineen käytöstä aiheutuvista kuluista, 21 artiklaa puhelinviestinnästä, 22 artiklaa kuluttajan nimenomaisesta suostumuksesta mahdollisiin lisämaksuihin sekä 24(1) artiklaa seuraamuksista. Niin ikään sovellettavaksi tulisivat muun muassa 8(6) artiklan vahvistusmenettelyä sekä 6(7) artiklan sopimuksiin liittyviä tietoja koskevia kielivaatimuksia koskevat jäsenvaltio-optiot.

Ehdotusta sovellettaisiin pääsäännön mukaan sellaisiin kuluttajille tarjottaviin rahoituspalveluihin koskeviin etämyyntisopimuksiin, joiden osalta ei ole tuote- tai palvelukohtaista EU-sääntelyä.

Rahoituspalveluja koskevat etämyyntisopimukset tulisivat kuluttajaoikeusdirektiivin 4 artiklan mukaisen täysharmonisoinnin piiriin, mikä merkitsisi, että jäsenvaltiot eivät voisi kansallisesti pitää voimassa tai säätää direktiivistä poikkeavia säännöksiä, ellei direktiivissä toisin säädetä. Ehdotus sisältää kuitenkin eräitä minimiharmonisaatiosäännöksiä ja jäsenvaltio-optioita, jotka sallivat jäsenvaltioiden poikkeavan esimerkiksi ehdotuksen enakkotiedonantovelvoitteita ja peruuttamisoikeutta koskevista säännöksistä kansallisessa lainsäädännössään.

Ehdotuksessa säädettäisiin myös niin sanotusta peruuttamispainikkeesta, joka elinkeinonharjoittajan olisi tarjottava kuluttajille peruuttamisoikeuden käyttämisen helpottamiseksi. Sääntely soveltuisi ehdotuksen mukaan kaikkiin verkkorajapinnassa tehtyihin etämyyntisopimuksiin.

Lisäksi kuluttajaoikeusdirektiiviin lisättäisiin uusi III a luku, jonka säännöksiä sovellettaisiin pelkästään rahoituspalvelujen etäsopimuksiin. Direktiiviehdotuksen III a lukuun sisältyy ehdotetut 16a (sopimuksen tekemistä edeltävä tiedonantovelvollisuus), 16b (peruuttamisoikeutta koskeva sääntely), 16c (säännökset ennen peruuttamista toimitetun palvelun maksamisesta), 16d (palveluja koskevat riittävät selvitykset) ja 16e (verkkorajapintoja koskeva lisäsuoja) artikkelit, joista viimeksi mainitusta on kuitenkin luovuttu puheenjohtajan yleisnäkemysehdotuksessa.

Komission direktiiviehdotuksen sisältöä ja Suomen kantoja on kuvattu tarkemmin U-kirjelmässä (U 56/2022 vp) sekä talousvaliokunnan U-kirjelmästä antamassa lausunnossa (TaVL 60/2022 vp).

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Euroopan unionin toiminnasta annetun sopimuksen 114 ja 169 artikkelit. Tavallinen lainsäätämismenettely.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Euroopan parlamentin sisämarkkina- ja kuluttajansuojavaliokunnan (IMCO) odotetaan äänestävän raportistaan 27.-28. maaliskuuta 2023.

Kansallinen valmistelu

Luonnosta U-kirjelmäksi on käsitelty Sisämarkkinat –jaoston (EU8) kirjallisessa menettelyssä 27.6.2022. Jaostokäsittelyn pohjana on ollut komission alkuperäinen direktiiviehdotus. Puheenjohtajan 10.2.2023 Coreper-käsittelyä varten toimittamaa kompromissiehdotusta neuvoston yleisnäkemykseksi on käsitelty Sisämarkkina –jaoston (EU8) kokouksessa 17.2.2023.

Eduskuntakäsittely

U 56/2022 vp, lisäselvitys TaV:lle 5.12.2022, TaVL 60/2022 vp, SuVEK 169/2022 vp

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Ehdotus edellyttäisi muutoksia erityisesti rahoituspalvelujen etämyyntiä koskevaan kuluttajansuojalain (38/1978) 6 a lukuun.

Komission alkuperäisestä ehdotuksesta poiketen puheenjohtajan ehdotus yleisnäkemykseksi sisältää kuitenkin eräitä jäsenvaltio-optioita, jotka mahdollistaisivat sääntelyn säilyttämisen joiltain osin ennallaan. Esimerkiksi kuluttajansuojalain 7 ja 7a luvun tiedonantovelvollisuuksia koskevia säännöksiä voitaisiin myös jatkossa soveltaa sellaisiin sopimuksiin, jotka on rajattu mainittujen lukujen taustalla olevien direktiivien soveltamisalan ulkopuolelle. Esimerkkinä voidaan mainita 7 luvun osalta alle 200 euron ja yli 75 000 euron luotot. Samoin esimerkiksi vakuutussopimuslain (543/1994) sijoitusvakuutuksia koskevia tiedonantovelvollisuuksia voitaisiin soveltaa myös jatkossa yksilöllisten eläkevakuutusten etämyyntiin sekä takauksesta ja vierasvelkapanntauksesta annetun lain (361/1999, takauslaki) tiedonantovelvollisuuksia koskevia säännöksiä mainittujen rahoituspalvelujen etämyyntiin.

Yleisnäkemysehdotuksen mukaan jatkossa olisi mahdollista soveltaa myös esimerkiksi kuluttajaluottodirektiiviin (2008/48/EY) perustuvaa peruuttamisoikeutta koskevaa sääntelyä sellaistenkin kuluttajansuojalain 7 luvun soveltamisalaan kuuluvien kuluttajaluottojen etämyynissä, jotka on rajattu mainitun direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle.

Ehdotus koskee kuluttajansuojaa, joten se kuuluu valtakunnan lainsäädäntöön Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 27 §:n 10 kohdan mukaisesti.

Taloudelliset vaikutukset

Direktiiviehdotuksella ajantasaistettaisiin rahoituspalvelujen etämyyntiä koskeva sääntely, minkä voidaan yhdessä ehdotuksen täysharmonisaatioluonteen kanssa odottaa parantavan kuluttajansuojan tasoa digitaalisessa ympäristössä EU:ssa ja lisäävän kuluttajien luottamusta sekä vähentävän rahoituspalvelujen tarjoajien tarpeetonta taakkaa.

Direktiiviehdotukseenkin sisältyisi joukko kansallisia optioita, eikä rahoituspalvelujen etämyyntisopimuksia koskeva sääntely näin täysin yhtenäisty. Tämä on toisaalta tarpeellista, jotta kuluttajansuojan taso ei laskisi ehdotuksen johdosta jäsenvaltioissa.

Rahoituspalvelujen tarjoajille sääntelymuutoksista aiheutuu kertaluontoisia kustannuksia, kun ne mukauttavat prosessinsa ja tietojärjestelmänsä uusiin säännöksiin. Erityisesti kustannuksia voisi aiheutua tiedonantovelvollisuuksien muuttumisen sekä peruuttamispainikkeen käyttöönoton johdosta. Peruuttamispainikkeen käyttöönottovelvoitteen johdosta kustannuksia aiheutuisi kaikille elinkeinoinharjoittajille, jotka myyvät kuluttajille tavaroita tai palveluja verkossa.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Neuvottelut ovat tilanteessa (20.2.2023), jossa vaikuttaa siltä, että puheenjohtajan yleisnäkemysehdotukselle olisi löydettävissä määräenemmistö.

Asiakirjat

Ehdotus neuvoston yleisnäkemykseksi (6065/23; 2022/0147(COD)), Komission ehdotus direktiivin 2011/83/EU muuttamisesta rahoituspalveluja koskevien etäsopimusten osalta ja direktiivin 2002/65/EY kumoamisesta (COM (2022) 204 final), U 56/2022 vp, TaVL 60/2022 vp

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Toni Tähtinen, OM, etunimi.sukunimi(at)gov.fi, +358 29 515 0175
Marja Luukkonen Yli-Rahnasto, etunimi.sukunimi(at)gov.fi, +358 29 515 0015

VAHVA-tunnus

EU/86/2022

Asetusehdotus lyhytaikaisesta majoitustoiminnasta

Kokous

Kilpailukykyneuvoston kokous (sisämarkkinat, teollisuuspolitiikka) 2.3.2023

Eduskuntatunnus

U 92/2022

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Puheenjohtajan tavoitteena on neuvoston yleisnäkemyksen hyväksyminen kilpailukykyneuvostossa 2.3.2023. Komissio antoi 7.11.2022 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi lyhytaikaisia vuokramajoituspalveluja koskevien tietojen keräämisestä ja jakamisesta sekä asetuksen (EU) 2018/1724 muuttamisesta (KOM(2022) 571 lopullinen). Ehdotusta on käsitelty Tšekin ja Ruotsin puheenjohtajakausilla neuvoston matkailutyöryhmässä. Asiaa käsiteltiin Coreper I kokouksessa 17.2.2023.

Suomen kanta

Suomi tukee puheenjohtajan tavoitetta saavuttaa yleisnäkemys kilpailukykyneuvostossa. Neuvotteluissa ehdotukseen on tehty Suomen neuvottelutavoitteiden mukaisia muutoksia ja asetuksen sisältö on kehittynyt tavoitteiden mukaiseen suuntaan. Lopullinen puheenjohtajan kompromissiehdotus on annettu 13.2.2023.

Valtioneuvoston 15.12.2022 antaman U 92/2022 vp mukaisesti Suomi on neuvotteluissa korostanut suhtautuvansa myönteisesti EU-tason aloitteeseen, jolla yhdenmukaistetaan lyhytaikaisia vuokramajoituspalveluita koskevia vaatimuksia. Jäsenmaissa käyttöön otetut erilaiset vaatimukset voivat aiheuttaa sisämarkkinoille esteitä ja hajaantunutta sääntelyä. On hyvä, ettei asetusehdotus aseta jäsenvaltioille pakollisia vaatimuksia majoitustoiminnan rekisteröintimenettelyistä. Ehdotuksen mukaisen rekisteröintijärjestelmän mahdollisesta käyttöönotosta Suomessa päätetään erikseen. Henkilötietojen suojan osalta tulee varmistaa, että ehdotuksessa ehdotettava sääntely henkilötietojen käsittelystä on yhteensopivaa EU:n yleisen tietosuojasetuksen kanssa. Lisäksi ehdotuksen suhdetta muuhun EU-sääntelyyn tulee selkeyttää.

Pääasiallinen sisältö

Puheenjohtajan kompromissiehdotus (13.2.2023)

Soveltaminen

Asetusta sovellettaisiin lyhytaikaisia vuokramajoituspalveluita tarjoaviin verkkoalustoihin, jotka tarjoavat palveluita lyhytaikaista majoitustoimintaa harjoittaville toimijoille unionissa sijoittautumispaikasta riippumatta. Lisäksi asetusta sovellettaisiin lyhytaikaista majoitustoimintaa tarjoaviin majoittajiin.

Rekisteröinti

Asetuksessa esitetään, että jäsenvaltiossa kansallisella, alueellisella tai paikallisella tasolla käyttöön otettujen rekisteröintimenettelyjen, jotka koskevat sen alueella sijaitsevia majoituskohteita, on oltava asetusehdotuksen sääntöjen mukaisia. Asetusehdotus ei velvoita rekisteröintijärjestelmän käyttöönottoon, jos verkkoalustoilta ei haluta saada tietoja. Rekisteröintimenettelyiden tulisi perustua majoittajien tekemiin ilmoituksiin ja mahdollistaa rekisteröintinumeron automaattinen ja välitön myöntäminen. Rekisteröintinumerot tulisi kerätä viranomaisen ylläpitämään rekisteriin.

Lyhytaikaista vuokramajoituspalvelua tarjoavien verkkoalustojen olisi suunniteltava ja organisoitava verkkorajapintansa niin, että ne edellyttävät majoittajaa ilmoittamaan, toimiiko se alueella, jossa rekisteröintimenettely on käytössä sekä mahdollistamaan rekisteröintinumeron käytön alustalla.

Tietojen ilmoittaminen

Jäsenvaltioiden tulisi varmistaa, että majoitusyksiköiden rekisteröintimenettely on käytettävissä niillä alueilla, joilla viranomaiset ovat pyytäneet tietoja lyhytaikaista majoituspalvelua tarjoavilta verkkoalustoilta. Suurien lyhytaikaista vuokramajoituspalvelua tarjoavien verkkoalustojen tulisi kerätä ja siirtää asetuksen mukaiset tiedot jäsenvaltion digitaalisen yhteyspisteeseen. Alustojen on tarkastettava satunnaisesti, koskeeko majoittajaa rekisteröintivelvollisuus ja onko rekisteröintinumero voimassa. Pienten verkkoalustojen raportointivelvoitteet olisivat rajatumpia.

Jos jäsenvaltiossa on käytössä rekisteröintimenettely tietojen raportointia varten, tulisi sen perustaa kansallinen digitaalinen yhteyspiste tietojen vastaanottamiselle ja jakamiselle, sekä nimetä yhteyspisteestä vastuussa oleva toimivaltainen viranomainen.

Jäsenvaltioiden tulee laatia lista toimivaltaisista viranomaisista, jotka vastaavat tietojen raportointia koskevista rekisteröintimenettelyistä sekä toimittaa tilastot toiminnasta kuukausittain kansallisille tilastotoimijoille ja Eurostatille.

Tiedottaminen, seuranta ja täytäntöönpanon valvonta

Jäsenvaltioiden tulisi saattaa julkisesti saataville tietoa oman maansa rekisteröintimenettelyistä sekä tietojen jakamisesta. Kunkin jäsenvaltion on nimettävä viranomainen, joka seuraa tässä asetuksessa säädettyjen velvoitteiden täytäntöönpanoa alueellaan ja raportoi täytäntöönpanosta komissiolle kahden vuoden välein. Jäsenvaltioiden on säädettävä seuraamuksista verkkoalustoille asetuksen velvoitteiden rikkomisesta.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Ehdotuksen oikeusperustana on Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 114 artikla, jonka osalta noudatetaan tavallista lainsäätämisyjärjestystä.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Euroopan parlamentti on vasta käynnistämässä omaa työtään. Kolmikantaneuvottelut käynnistyvät tämän hetken arvion mukaan Espanjan puheenjohtajuuskaudella vuoden 2023 loppupuoliskolla. Ehdotuksen pääkäsittelystä vastaa sisämarkkinat ja kuluttajansuoja - valiokunta (IMCO). Mietinnön esittelijäksi on nimetty 9.2. Kim Van Sparrentak (NL, Greens/EFA). Mielipidevaliokuntia ovat LIBE ja TRANS.

Kansallinen valmistelu

Työ- ja elinkeinoministeriö järjesti asetusehdotuksesta kuulemistilaisuuden sidosryhmille 21.11.2022. Luonnos U-kirjelmäksi käsiteltiin EU8 kilpailukykyjaoston kokouksessa 28.11.2022.

Eduskuntakäsittely

Valtioneuvoston kirjelmä U 92/2022 vp on annettu eduskunnalle 15.12.2022. TaVL 76/2022 vp 21.2.2023.

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Suomessa ei ole käytössä majoittajien rekisteröintimenettelyä eikä asetus velvoita rekisteröintijärjestelmän käyttöönottoon. Asetus tuo velvoitteita viranomaiselle tarjota tietoa lyhytaikaiseen majoitukseen liittyvistä vaatimuksista. Lisäksi kunkin jäsenvaltion on nimettävä viranomainen, joka seuraa asetuksessa säädettyjen velvoitteiden täytäntöönpanoa alueellaan ja raportoi täytäntöönpanosta komissiolle kahden vuoden välein.

Suomessa ei ole viranomaistahoa, jonka tehtäviin uusi tehtävä luontevasti sopisi. Täytäntöönpano edellyttää jonkin olemassa olevan viranomaisen tehtävien laajentamista tai uuden viranomaisen perustamista. Koska Suomessa ei ole käytössä majoittajien rekisteröintimenettelyä, asetuksen edellyttämät viranomaistehtävät olisivat kuitenkin tämänhetkisen arvion mukaan hyvin rajatut, eivätkä ne välttämättä edellyttäisi merkittävää lisäresursointia.

Asia kuuluu Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 3 luvun 18 §:n 22 kohdan sekä 5 luvun 27 §:n 8, 10 ja 41 kohtien perusteella valtakunnan lainsäädäntövaltaan. Asetuksella ei olisi merkittäviä vaikutuksia Suomeen.

Taloudelliset vaikutukset

Viranomaistehtävien hoitamisesta aiheutuvia kustannuksia on arvioitava tarkemmin asetuksen täytäntöönpanon yhteydessä. Tehtävien lopullinen sisältö ja valittava järjestämistapa vaikuttavat kustannuksiin.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Neuvottelut ovat tilanteessa (20.2.2023), jossa puheenjohtajan kompromissiesitykselle on löydettävissä määräenemmistö. Useat jäsenvaltiot ovat kuitenkin pitäneet puheenjohtajamaan etenemistä liian nopeana.

Asiakirjat

2022/0358 (COD) (puheenjohtajan kompromissiesitys 13.2.2023)
KOM(2022) 571 lopullinen

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Erityisasiantuntija Niina Etelävuori [niina.etelavuori\(at\)gov.fi](mailto:niina.etelavuori(at)gov.fi)
Johtava asiantuntija Sanna Kyyrä [sanna.kyyra\(at\)gov.fi](mailto:sanna.kyyra(at)gov.fi)

VAHVA-tunnus

EU/139/2023
EU/1466/2022

Liitteet 2022/0358 (COD) (puheenjohtajan kompromissiesitys 13.2.2023)
KOM(2022) 571 lopullinen

Pitkän aikavälin kilpailukyky ja tuottavuus –sisämarkkinat 30 vuotta ja siitä eteenpäin, periaatekeskustelu

Kokous

Kilpailukykyneuvoston kokous (sisämarkkinat, teollisuuspolitiikka) 2.3.2023

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Eurooppa-neuvostossa on käyty keskustelua EU:n globaalin kilpailukyvyn parantamisesta ja mahdollisista taloutta tukevista toimista. Joulukuussa 2022 Eurooppa-neuvosto kehotti komissiota esittämään analyysyjä ja ehdotuksia asiaankuuluvien kansallisten ja EU-tason välineiden käyttöönottamiseksi sekä investointiympäristön parantamiseksi. Komissiota pyydettiin myös esittämään strategia kilpailukyvyn ja tuottavuuden parantamiseksi. Eurooppa-neuvosto toisti pyynnön helmikuussa 2023, ja keskustelu EU:n talous- ja kilpailukykykysymyksistä jatkuu maalisi- ja kesäkuun Eurooppa-neuvoston kokouksissa.

Komissio antoi 1.2.2023 tiedonannon vihreän kehityksen ohjelman teollisuussuunnitelmasta parantaakseen Euroopan vähähiilisen teollisuuden kilpailukykyä ja tukeakseen EU:n nopeaa siirtymää ilmastoneutraalisuuteen. Komissio aikoo antaa 8.3.2023 sisämarkkinatiedonannon, jossa tuodaan esille sisämarkkinoiden hyödyt, erot toimeenpanossa ja tulevaisuuden painopisteet, jotta sisämarkkinat pysyvät jatkossakin avainroolissa EU:ssa. Tähän kokonaisuuteen liittyen kilpailukykyneuvostossa 2.3.2023 käydään periaatekeskustelu aiheesta "Pitkän aikavälin kilpailukyky ja tuottavuus – sisämarkkinat 30 vuotta ja siitä eteenpäin". Puheenjohtajavaltio Ruotsi on laatinut keskustelun pohjaksi tausta-asiakirjan.

Suomen kanta

Suomi tunnistaa tarpeen arvioida miten EU:n kilpailukyky voidaan turvata ja investointien valuminen EU:n ulkopuolelle välttää tilanteessa, jossa muut keskeiset toimijat, kuten Kiina ja Yhdysvallat, tukevat strategisilla aloilla toimivia yrityksiä ja tekevät näille aloille merkittäviä investointeja. Suomi katsoo, että avoin kilpailu, toimivat sisämarkkinat ja nykyisten EU-varojen tehokas käyttö ovat EU:n pitkän aikavälin kilpailukyvyn perusta ja avainasemassa nykyisten ja tulevien haasteiden ratkaisemisessa. (E 166/2022 vp)

Suomi tukee komission kokonaisvaltaista teollisuusstrategiaa, jossa korostuu sisämarkkinoiden ja pk-yritysten tärkeä rooli kilpailukyvyyn edistämässä. Lähtökohtana tulee olla talouden avoimuus ja reilu kilpailu. Pk-yritykset tulee huomioida myös strategian eri toimenpiteissä. Hyvin toimivat sisämarkkinat sekä investoinnit teollisuutta uudistavaan tutkimukseen, osaamiseen, koulutukseen ja innovaatioihin ovat edellytys Euroopan teollisuuden ja yritysten kilpailukyvyille ja siirtymälle kohti ilmastoneutraalia taloutta. Teollisuuspolitiikan tavoitteena tulee olla järjestelmä, joka pystyy reagoimaan nopeasti uusiin yhteisiin haasteisiin, huomioiden pitkän aikavälin tavoitteet. (EJ 6/2021 vp)

Euroopan kilpailukyvyyn vahvistamisessa vetovoimainen investointiympäristö on keskeinen tavoite. Suomi korostaa erilaisten hallinnollisten prosessien sujuvoittamista, kuten erilaisten lupamenettelyjen tehostamista. Lisäksi osaamiseen perustuvan työvoiman saatavuuden turvaaminen on keskeistä. (E 166/2022 vp)

Esteiden purkamisella ja sääntöjen toimeen- ja täytäntöönpanon vahvistamisella voidaan estää sisämarkkinoiden hajautuminen sekä tukea eurooppalaisten yritysten kilpailukykyä. Jäsenvaltiot ja komissio vastaavat yhdessä sisämarkkinoiden toiminnan tehostamisesta. (E 40/2020 vp). Suomi tukee komission työtä EU:n lainsäädännön täytäntöönpanon valvonnan tehostamiseksi ja pitää tärkeänä EU:n arvojen huomioimista komission asettaessa prioriteetteja työlleen (E 157/2022vp).

Suomi pitää hyödyllisenä uusia jäsenvaltioiden ja komission välisiä yhteistyön muotoja, joilla pyritään ratkaisemaan EU-oikeuden yhdenmukaiseen soveltamiseen liittyviä kysymyksiä. Sisämarkkinasääntöjen täytäntöönpanon valvonnan työryhmä (SMET) on osoittautunut toimivaksi tavaksi pyrkiä löytämään keinoja sisämarkkinoiden toiminnan puutteiden korjaamiselle. (E 157/2022 vp)

EU-sääntelyn tulee perustua luotettavaan ja riittävään tietoon sekä perusteellisiin vaikutusarviointeihin. Kansalaisten, tutkijoiden, järjestöjen, työntekijöiden ja yritysten sekä muiden sidosryhmien näkemykset ovat olennaisia EU-sääntelyn elinkaaren eri vaiheissa, valmistelusta jälkiarvointiin. On tarpeen kehittää helposti ja laajasti saavutettavissa olevia kuulemisen muotoja. On myös tärkeää, että komissiossa kiinnitetään jatkuvaa huomiota sekä uusien säädösehdotusten että olemassa olevan lainsäädännön yrityksille ja kansalaisille aiheuttamiin kustannuksiin (E 64/2021 vp) ja että tarpeetonta hallinnollista taakkaa vältetään (E 40/2020 vp).

Suomi korostaa, että sisämarkkinoiden kriisinkestävyyttä on tärkeä vahvistaa huomioiden erityyppisten kriisien vaikutukset. Suomi katsoo, että EU:n kriisinsietokykyä tulee kehittää tavalla, joka edistää talouden uudistumista ja turvaa tasapuoliset toimintaedellytykset sisämarkkinoilla. (E 57/2022 vp)

Pääasiallinen sisältö

Komission sisämarkkinatiedonantoa ei ole vielä saatu. Alustavasti neuvoston työryhmissä käytyjen keskustelujen pohjalta tiedonanto tulee käsittelemään sisämarkkinoiden tilaa ja hyötyjä 30 vuotta niiden perustamisen jälkeen. Lisäksi tiedonannon odotetaan asettavan suuntaviivoja sisämarkkinoiden tulevalle kehitykselle.

Puheenjohtajan tausta-asiakirja

Puheenjohtaja on laatinut kilpailukykyneuvostossa käytävän periaatekeskustelun pohjaksi tausta-asiakirjan (6043/23) otsakkeella ”Pitkän aikavälin kilpailukyky ja tuottavuus – sisämarkkinat 30 vuotta ja siitä eteenpäin”. Puheenjohtaja toteaa, että Euroopan vahvuus, resilienssi ja globaali asema riippuvat talouden tuotannosta ja

taloutemme kilpailukyvyistä. EU:n yritykset ja teollisuus hyötyvät toimimisesta avoimilla EU:n laajuisilla markkinoilla, jossa on toimiva kilpailu, kilpailukykyiset energian hinnat, vakaa sääntely-ympäristö, innovaatioita ja mahdollisuus pääoman kerryttämiseen sekä yhteys globaaleille markkinoille. Jo 30 vuoden ajan sisämarkkinat ovat tarjonneet EU-yrityksille laajat kotimarkkinat kasvua ja kilpailla maailmanlaajuisesti.

Euroopan talous on kuitenkin viime vuosina kohdannut merkittäviä haasteita. COVID-19, inflaatio, korkeat energian hinnat ja Venäjän laiton hyökkäys Ukrainaan ovat muuttaneet EU-yritysten todellisuutta radikaalisti. Lisääntynyt geotaloudellinen kilpailu on vähentänyt markkinaehtoisten periaatteiden noudattamista globaalilla tasolla. Eurooppa-neuvosto on 15.12.2022 ja 9.–10.2.2023 antamissaan päätelmissä korostanut EU-toimien tarvetta. Komissio esitteli 1.2.2023 EU:n vihreän kehityksen ohjelman teollisuussuunnitelman, jonka tavoitteena on luoda kannustava ympäristö kunnianhimoisten ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi, jotta voidaan lisätä vaadittavien hiilineutraalien teknologioiden ja tuotteiden tuotantokapasiteettia EU:ssa.

Puheenjohtaja toteaa tausta-asiakirjassaan, että yritysten lyhyen aikavälin tarpeisiin vastaamisen lisäksi Euroopan on tartuttava talouden pitkän aikavälin haasteisiin. Eurooppa-neuvosto on joulukuussa 2022 korostanut, että EU:n on puututtava erityisesti Euroopan ja sen globaalien kilpailijoiden väliseen kasvu- ja innovaatiokuiluun ja kehottanut komissiota esittämään strategian kilpailukyvyn ja tuottavuuden vahvistamiseksi. Päätelmä toistettiin 9.2., ja Eurooppa-neuvosto käsittelee asiaa uudelleen 23.–24.3.2023.

Komissio antaa helmikuussa 2023 tiedonannon ”Sisämarkkinat 30 vuotta” korostaakseen sisämarkkinoiden 30-vuotisjuhlavuotta. Tiedonanto korostaa yhdessä vuosittaisen sisämarkkinaraportin 2023 ja sisämarkkinoiden tulostaulun kanssa sisämarkkinoiden merkitystä ja tarvetta sisämarkkinoiden vahvistamiselle entisestään.

Puheenjohtaja toteaa, että tuottavuuden ja kasvun palauttamiseksi on löydettävä pitkän aikavälin eurooppalainen kilpailukykyymalli ja tehtävä määrittäminen suunnitelma EU:n kilpailukyvyn vahvistamiseksi. Kokonaisvaltaisen eurooppalaisen tuottavuus- ja kilpailukykystrategian on katettava politiikkalohkot, jotka määrittävät yritysten tuottavuutta ja kilpailukykyä globaaleilla markkinoilla. Strategia perustuisi EU:n talousmallin ydinarvoihin ja erityispiirteisiin – markkinatalouteen, avoimuuteen, innovaatioihin, kestävyys, terveyteen ja ympäristönsuojeluun sekä yritysystävälliseen ympäristöön. Lisäksi fossiilittomien tuotteiden ja palveluiden globaalien kysynnän kasvaessa ilmastosiirtymä ja edullisen fossiilittoman energian saatavuus ovat pitkän aikavälin kilpailukyvyn perusta. EU:n on jo edettävä ilmastomuutoksessa ja sen varaan on rakennettava vihreiden teknologioiden markkinajohtajuus.

Puheenjohtaja esittää pilareita eurooppalaiseen pitkän aikavälin kilpailukykyymalliin:

1. *Markkinataloutemme periaatteiden vahvistaminen, mukaan lukien sisämarkkinoiden syventäminen*
Jatketaan mahdollisimman hyvän ja avoimen talouden edellytysten luomista, jotka perustuvat tehokkaaseen kilpailuun, yksityisiin investointeihin, liikkumisvapauteen ja vahvaan teollisuuspolitiikkaan, joka mahdollistaa vihreän ja digitaalisen siirtymän. Sisämarkkinasääntöjen täytäntöönpanoa on vahvistettava ja hajautumista vältettävä.
2. *Strateginen avoimuus tukemaan globaalia vapaakauppaa*
Kaupparamahdollisuuksien ja kumppanuuksien lisääminen on perusta tuottavuuden kasvattamiselle ja talouden kestävyysparantamiselle. Kauppapolitiikka on avainasemassa uusien strategisten markkinoiden avaamisessa ja kriittisten panosten saatavuuden varmistamisessa koko arvoketjussa.

3. *Parempaa sääntelyä tuottavuutta kasvattaen*

Johdonmukainen sääntelykehys, joka perustuu laadukkaisiin vaikutusarviointeihin, kuulemisiin ja arviointeihin. Tarpeettomiin sääntelytaakkoihin on puututtava. Yksi osa tätä kokonaisuutta on komission puheenjohtaja von der Leyenin sitoutuminen siihen, että kaikissa lainsäädäntöehdotuksissa on läpäistävä kilpailukykytarkistus ja puututtava pk-yrityksiin mahdollisesti kohdistuviin suhteettomiin vaikutuksiin.

4. *Innovaatiot*

Innovaatiot ovat keskeinen osa kilpailukyvyn vahvistamista, ei vähiten teknologioissa ja tuotteissa, joita tarvitaan Euroopan kunnianhimoisten ilmastotavoitteiden saavuttamiseen. Keskeisiä EU:n innovaatiotoiminnan edistäjiä ovat esimerkiksi tk-menot, tutkimustulosten jakamisen infrastruktuuri ja teollis- ja tekijänoikeuksien suoja.

5. *Kilpailukykyinen ja turvallinen energiahuolto*

Kilpailukykyisen fossiilittoman energian ja sähköntuotannon saatavuus on ratkaisevan tärkeää, jotta vihreä ja digitaalinen siirtymä voidaan toteuttaa kestäväällä kilpailukyvyllä. On oltava varovainen tarpeettoman sääntelyn suhteen, jotta voidaan minimoida pääomainvestointien vähentämisriskit vahvaan energiajärjestelmään.

Puheenjohtaja on esittänyt tausta-asiakirjassaan kaksi kysymystä keskustelun pohjaksi:

- *Mitä pidätte keskeisinä elementteinä ja toimina EU:n kilpailukyvyn ja tuottavuuden parantamiseksi tulevana vuosikymmeninä, kun otetaan huomioon EU:n pitkän aikavälin kilpailukykystrategia ja EU:n sisämarkkinat 30 tiedonanto?*
- *Mitkä elementit ja toimet ovat ratkaisevan tärkeitä yritysten kannustamiseksi innovoimaan ja investoimaan EU:ssa?*

Käsittely Euroopan parlamentissa

Euroopan parlamentissa vastuuvaiokuntana komission 8.3.2023 julkaistavalle sisämarkkinatiedonannolle toimii sisämarkkinat ja kuluttajasuojavaiokunta (IMCO).

Kansallinen valmistelu

EU-8 kilpailukykyjaosto 17.2.2023

EU-ministerivaiokunnan kirjallinen menettely 22.-24.2.2023

Komission 8.3.2023 julkaistavasta sisämarkkinatiedonannosta laaditaan valtioneuvoston selvitys, E-kirje, eduskunnalle maaliskuun 2023 aikana.

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 24.2.2023

Asiakirjat

Puheenjohtajan tausta-asiakirja 6043/23 rev1

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Hannele Timonen, hannele.timonen(at)gov.fi, puh. 050 3815807

Niina Etelävuori, niina.etelavuori(at)gov.fi, puh 050 438 4908

VAHVA-tunnus

EU/139/2023

EU:n kilpailukykyneuvosto 2.3.2023; asiakohta "muut asiat" (aob)

EU:n kilpailukykyneuvosto (sisämarkkinat, teollisuuspolitiikka) 2.3.2023

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Kilpailukykyneuvostossa on asiakohta tiedotusasiat (any other business, AOB), jossa on tällä kertaa kaksi asiaa. Tiedotusasia-kohdassa ei tehdä päätöksiä tai käydä keskustelua, vaan tässä komissiolla sekä jäsenvaltioilla on mahdollisuus tuoda esiin yksittäisiä tärkeäksi katsomiaan asioita.

Suomen kanta

Suomi ottaa tiedoksi komission ja puheenjohtajan tiedotusasiat.

Pääasiallinen sisältö

- a) Yhtenäispatentti ja yhdistetty patenttituomioistuin – tilannekatsaus - Puheenjohtajavaltion tiedotusasia

Euroopassa on pitkään tavoiteltu 25 EU:n jäsenvaltion kesken patenttijärjestelmän uudistusta, jonka myötä eurooppapatentille voitaisiin rekisteröidä yhtenäinen suoja ja patenttia koskevat oikeudenkäynnit voitaisiin käydä yhdessä tuomioistuimessa. Patenttijärjestelmäuudistukseen liittyy jäsenvaltioiden välinen kansainvälinen sopimus yhdistetystä patenttituomioistuimesta (Agreement on a Unified Patent Court, UPC-sopimus), sekä kaksi muuta liitännäistä sopimusta.

UPC-paketti tulee voimaan 1.6.2023. Saksa talletti sitoutumiskirjansa 17.2.2023 ja sopimus tulee voimaan neljännen kuukauden ensimmäisenä päivänä siitä lähtien. Saksan oli tarkoituskin tallettaa sitoutumiskirjansa vasta kun järjestelmä on kaikilta osin valmis tulemaan voimaan.

Eduskunta on hyväksynyt UPC-pakettiin kuuluvat sopimukset ja niiden voimaansaattamisen ja soveltamisen kannalta tarpeelliset lakimuutokset. Suomi allekirjoitti patenttituomioistuin sopimuksen Brysselissä 19.2.2013. Eduskunta hyväksyi 8.12.2015 sopimuksen, sen väliaikaista soveltamista koskevan selityksen sekä sopimuksen voimaansaattamislain ja lait patenttilain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta. Hallituksen esitys sisälsi kaikki uuteen eurooppalaiseen patenttijärjestelmään liittymiseksi tarvittavat lainsäädännön muutokset, ja ne on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan kuin patenttituomioistuin sopimus tulee voimaan. Tarvittava kansallinen toimenpide on siis ainoastaan voimaansaattamisetusten valmistelu kevään aikana (TEM).

b) EU–Ukraina-huippukokouksen jatkotoimet - Puheenjohtajavaltion ja komission tiedotusasia

EU:n ja Ukrainan huippukokous järjestettiin 3.2.2023. Kilpailukykyneuvostossa kuullaan puheenjohtajavaltio Ruotsin ja komission esitys huippukokouksen jatkotoimista, tulokulmana Ukrainan integroituminen EU:n sisämarkkinoihin. Komissio on laatimassa toimintasuunnitelmaa Ukrainan sisämarkkinaintegraation edistämiseksi. Näillä tiedoin komission suunnitelma tulee sisältämään useita keinoja kuten julkiset hankinnat, Ukrainan liittäminen roaming-alueeseen sekä tuotteiden vaatimustenmukaisuus. Ukraina tulee lisäksi saamaan pääsyn tiettyihin EU-ohjelmiin, esimerkiksi sisämarkkinaohjelmaan.

Kansallinen valmistelu

Osana EU:n kilpailukykyneuvoston valmistelua:
EU-ministerivaliokunnan kirjallinen menettely 22.-24.2.2023

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta, kirjallinen menettely 24.2.2023

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Stiina Löytömäki, TEM, etunimi.sukunimi(at)gov.fi
Taru Löyttymäki, TEM, etunimi.sukunimi(at)gov.fi

VAHVA-tunnus

EU/139/2023